
Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2011:19

Meänkieli – ett levande språk i en flerspråkig kyrka

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2011:85. I motionen föreslås att en utredning tillsätts för att se vilka insatser som behövs för att uppmuntra personer i kyrkans vinningstjänst att i större utsträckning utveckla och använda sina språkkunskaper i meänkieli. I motionen föreslås också att rekryteringen till vinningstjänsten ses över så att antalet personer som talar ett minoritetsspråk blir fler.

Utskottet menar att det arbete som motionären efterfrågar redan pågår och att rekrytering av diakoner och präster till den flerspråkiga verksamheten är ett uppdrag för stiftet. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2011:85, punkt1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2011:85, punkt2.

Motionens förslag

Motion 2011:85 av Stefan Aro, Meänkieli – ett levande språk i en flerspråkig kyrka

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda vilka insatser som Svenska kyrkan på nationell nivå behöver vidta, för att uppmuntra personer i kyrkans vinningstjänst att i större utsträckning utveckla och använda sin meänkielispråkighet.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över rekryteringen till vinningstjänsten så att policyn om en levande flerspråkig kyrka ökar antalet personer som talar ett minoritetsspråk.

Bakgrund

Ny lag

Från den 1 januari 2010 gäller lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Språklagen omfattar finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska. Lagen innebär att i de kommuner som benämns som förvaltningsområden ska den enskilde ha rätt att kommunicera på ett minoritetsspråk vid sina kontakter med förvaltningsmyndigheterna där. När så begärs ska också förskoleverksamhet och äldreomsorg erbjudas där hela eller delar av verksamheten bedrivs på respektive minoritetsspråk. Lagen syftar till minoriteternas möjlighet att behålla och utveckla sitt språk och sin kultur i Sverige.

Förvaltningsområdena för meänkieli är kommunerna Gällivare, Haparanda, Kiruna, Pajala och Övertorneå. I dessa kommuner talar 25 000–40 000 personer

meänkieli och i hela Luleå stift bor cirka 75 000 personer med denna språktillhörighet.

Kyrkoordning och policy

Enligt kyrkoordningen ska varje församling ha en församlingsinstruktion med ett pastoralt program som behandlar bland annat församlingens verksamhet på de andra språk än svenska som behöver användas för att församlingen ska kunna fullgöra sin uppgift. I samklang med den nya språklagen beslöt också kyrkomötet 2010 om en ny paragraf i 36 kap.7 § i kyrkoordningen:

Kyrkliga organ ska i vissa fall ta emot och besvara skriftliga framställningar på finska, meänkieli respektive samiska.

Skyldigheten enligt första stycket gäller skriftliga framställningar från personer bosatta inom något av de förvaltningsområden som anges i 6 § i lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk och på det minoritetsspråk som förvaltningsområdet avser. Det ärende som framställningen gäller ska avse den person som gör denna eller på vilkens uppdrag den görs.

Bestämmelsen innebär med andra ord att också kyrkliga organ är skyldiga att ta emot och besvara skriftliga framställningar på meänkieli från personer som bor inom de områden som bestäms i lag, för närvarande kommunerna Gällivare, Haparanda, Kiruna, Pajala och Övertorneå.

Till stöd för Svenska kyrkans arbete på andra språk än svenska har förslag till mål och policy tagits fram av kyrkokansliet, En flerspråkig kyrka. Fakta och fördjupningsmaterial till Policy och mål för Svenska kyrkans arbete på andra språk än svenska (2010). Med anledning av policyarbetet har stiftsvisa samlingar arrangerats tillsammans med kyrkokansliet och arbetet har också gått på remiss till ett antal församlingar. Under september 2011 sammanställs och bearbetas remissvaren. Detta arbete bygger på kyrkomötets uppdrag (KmSkr 2008:2) om Svenska kyrkans arbete på andra språk och beskrivs i KsSkr 2011:2 bilaga 3.

Tidigare utredningar och insatser

Behovet av rekrytering och utbildning av personal för församlingarnas minoritetsspråkliga verksamhet har aktualiserats på flera sätt under de senaste åren. Utredningen om *Samiska frågor i Svenska kyrkan (SKU 2006:1)* tar upp frågan men också motionen till kyrkomötet, *Utbildning och rekrytering av medarbetare för arbetet på minoritetsspråk inom Svenska kyrkan (2007:53)*. Med anledning av motionen beslöt kyrkomötet att uppdra till kyrkostyrelsen:

- att genomföra en grundlig analys av Svenska kyrkans behov av församlingsmedarbetare med kompetens att arbeta på minoritetsspråk och garantera kontinuerlig uppföljning av denna behovsanalys, samt
- att utarbeta en samlad strategi för utbildning och rekrytering av minoritetsspråkliga medarbetare och tillskjuta nödvändiga budgetresurser för förverkligandet av strategin.

Under 2009 och 2010 genomfördes en behovsinventering med syfte att kartlägga nuläge och framtida rekryteringsbehov av bland annat diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster. Luleå stift rapporterar särskilt om behovet av personal som kan meänkieli. Där finns åtta församlingar med präster som talar meänkieli, flera av dessa är dessutom finsktalande. Ytterligare två församlingar skulle behöva en präst i framtiden med kunskaper i meänkieli. I Luleå stift finns också tre församlingar med diakoner med dessa särskilda språkkunskaper.

per, något ytterligare behov av diakoner redovisas inte. Utöver präster och diakoner finns 24 övriga anställda medarbetare som talar meänkieli spridda över sex församlingar.

I syfte att stärka rekryteringen av flerspråkiga studenter har Nämnden för utbildning forskning och kultur fastställt en särskild studieplan för blivande diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster.

Under 2009 genomfördes också en rekryteringskonferens i Uppsala med temat Rekrytering till flerspråkig kyrka med inbjudna stiftshandläggare med ansvar för rekrytering och flerspråkig verksamhet.

På Svenska kyrkans webbplats finns information om utbildning för tjänst i Svenska kyrkan på finska, samiska och meänkieli.

Översättning till meänkieli

Från 1 Advent 2012 till Domsöndagen 2013 kommer förslag till ny handbok för Svenska kyrkan att prövas i minst 20 procent av alla församlingar. Försöksverksamheten är en del av handboksförslagets remissomgång och de församlingar som utses att vara försöksförsamlingar är i och med det också remissinstanser. Förslaget kommer inte i sin helhet finnas på andra språk, men vissa texter kommer översättas, för att flerspråkiga församlingar ska kunna pröva förslaget. Luleå stift, där merparten av de personer som talar meänkieli bor, har arbetat med att översätta psalmer från *Den svenska psalmboken*. I dagsläget finns cirka 20 psalmer översatta till meänkieli.

Utskottets överväganden

Rubrik

Utskottets förslag:

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2011:85, punkt 1.

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2011:85, punkt 2.

Rekrytering till den flerspråkiga verksamheten i Svenska kyrkan är viktig och det är angeläget att den verksamhet i Svenska kyrkan som bedrivs på ett annat språk än svenska får personal i tillräcklig utsträckning.

Arbetet på nationell nivå med att stödja stiftens i arbetet med den flerspråkiga verksamheten pågår på flera sätt. Under senare år har Svenska kyrkans arbete på andra språk än svenska uppmärksammats bl.a. genom att mål och policy har tagits fram för den flerspråkiga verksamheten och rekryteringsbehovet av diakoner och präster kartlagts. Arbetet med att stärka rekryteringen har skett genom överläggningar med stiftens, information på Svenska kyrkans webbplats och fastställande av en särskild studieplan för blivande diakoner och präster.

Utskottet konstaterar att rekryteringen av diakoner och präster till den flerspråkiga verksamheten är ett uppdrag för stiftens.

Med anledning av det arbete som redan görs föreslår utskottet avslag på motionen.

Uppsala den 30 september 2011

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Carina Etander Rimborg, ordförande

Eva Lindström, sekreterare

Beslutande: Carina Etander Rimborg, ordförande, Ann-Sofie Nelstrand, Erik Jonsson, Birgitta Lindén, Bengt A Gustavsson, Christina Meltin Westerlund, Cecilia Brinck, Kristina Sandström, Hans G Erikson, Ann-Sofie Persson, Anders Åkerlund, Roland Johansson, Marianne Kronbäck, Britt Louise Agrell och Britta Broman.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Mary Österström, Kjerstin Sörngård Thulin, Helena Nordvall, Christer Björk, Kerstin Bodell, Elisabeth Rydström, Kekke Paulsson, Kerstin Rossipal, Anna Ekström, Stig Domargård, Ann-Ida Fehn och Berth Löndahl.

Biskoparna Antje Jackelén och Sven-Bernhard Fast har deltagit i utskottets överläggningar.